

Ideellt arbete på museer 2024

I detta faktablad presenterar Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) statistik om ideellt arbete på svenska museer under 2024. Statistiken baseras på uppgifter som har samlats in i vår årliga museiundersökning. I statistiken ingår 905 museer.

Resultaten visar att ideellt arbete förekom på 76 procent av museerna under 2024. Den totala mängden ideellt arbete uppgick till 894 årsarbetskrafter – att jämföra med 5 749 årsarbetskrafter avlönat arbete. Nästan allt ideellt arbete utfördes på museer som inte omfattas av museilagen, och framför allt på små museer som drivs av ideella föreningar. På 33 procent av museerna utfördes både ideellt och avlönat arbete, medan 43 procent av museerna hade enbart ideellt arbete och 24 procent enbart avlönat arbete.

Statistiken bygger på uppgifter som inte är fullständiga och ofta ungefärliga. Därtill saknas en del museer i statistiken; det gäller framför allt inom kategorin *små museer*. Resultaten utgör Kulturanalys bästa möjliga uppskattning av det ideella arbetet i museisektorn utifrån den information vi har i dag.

Kulturanalys har samlat in uppgifter om ideellt arbete i vår årliga museiundersökning sedan 2014. En enkel summering av dessa uppgifter brukar redovisas i den årliga museirapporten (se till exempel Myndigheten för kulturanalys 2025, s. 27, 31). Summeringen är dock en underskattning av den egentliga mängden ideellt arbete, vilket beror på att framför allt små verksamheter inte alltid svarar på undersökningen. I detta faktablad redovisar vi en uppskattning av det ideella arbetet som vi bedömer ligger närmare det sanna värdet. Det ideella arbetet sätts också i relation till mängden avlönat arbete.

Med ideellt arbete avses här arbete som utförs frivilligt, utan ersättning och för någon annan än en själv eller den omedelbara familjen (se till exempel Lundberg et al. 2025, s. 14; von Essen och Svedberg, 2020, s. 10–12; Harding 2012, s. 4–5 för vidare utläggningar och referenser om begreppet). Ideellt arbete sker ofta inom ramen för en organisation av något slag, som i det här fallet på museer, men detta är oftast inte ett nödvändigt kriterium för begreppet. Dessa organisationer behöver inte i sig vara ideella. Det ideella arbetet kan också ha olika roll beroende på sammanhanget. På större museer med mycket avlönad personal utförs det ideella arbetet ofta som volontärarbete i samarbete med en vänförening. På mindre museer drivs verksamheten ofta helt och hållet av ideellt arbete. Det bör här också framhållas att ideellt arbete inte är tänkt att inkludera eget kulturutövande (Harding 2012, s. 4–5).

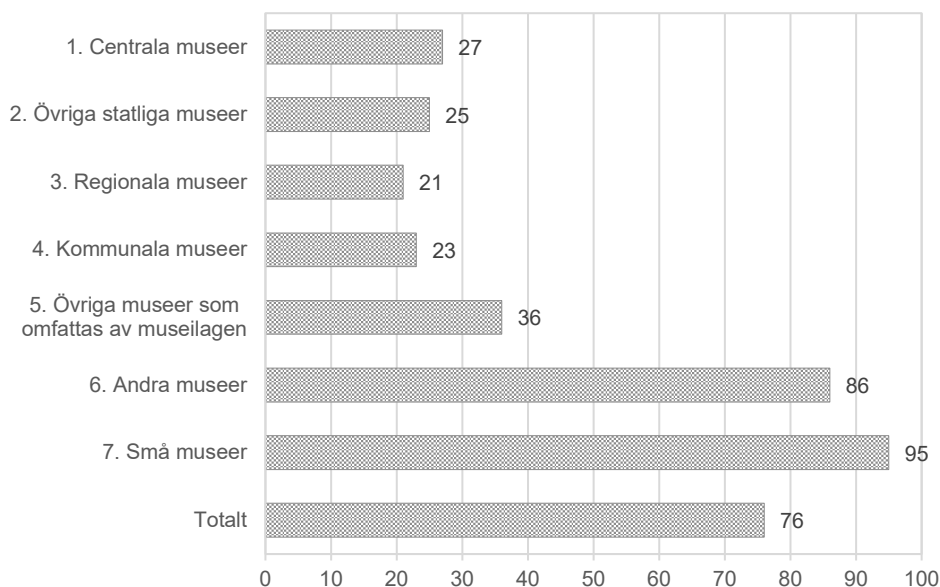
Det är däremot tänkt att omfatta såväl anordnande av verksamhet, administration som vård av lokaler och samlingar.

Andelen museer där ideellt arbete förekommer

En första fråga gäller i vilken mån ideellt arbete förekommer överhuvudtaget på museerna. I figur 1 visas andelen museer där ideellt arbete förekommer, per museikategori. (Museikategorierna förklaras närmare längst bak i detta faktablad.)

För de kategorier av museer som omfattas av museilagen (de fem översta i figuren) ligger andelen museer med ideellt arbete på mellan 21 och 36 procent. För *andra museer* och *små museer* ligger den på 86 respektive 95 procent. Museerna i dessa två kategorier är oftast ideella föreningar. Totalt sett förekommer ideellt arbete på 76 procent av museerna i Sverige.

Figur 1. Andel museer med ideellt arbete per museikategori 2024, procent

Den typiska mängden ideellt arbete per museum

En andra fråga gäller det ideella arbetets omfattning. Till att börja med vill vi ge en bild av hur mycket ideellt arbete ett typiskt museum hade. Museerna rapporterade mycket olika mängder ideellt arbete, och en del värden var mycket höga (det högsta rapporterade värdet för 2024 var nästan 30 000 timmar). Därför redovisas nedan medianer – ett mått som påverkas mindre av extremvärden än det annars vanligare medelvärdet ideellt arbete på museerna.

I tabell 1 redovisas medianen för antalet timmar ideellt arbete, uppdelat på museikategorier. För samtliga museer var medianen 513 timmar. I kategori 1–5 använde en majoritet av museerna inte ideellt arbete, och därmed var medianen i

dess kategorier 0 timmar ideellt arbete. Medianen var avsevärt högre i kategorierna *andra museer* och *små museer*, med 1 422 respektive 880 timmar.

Bilden blir lite fylligare om också tittar på enbart de museer som hade åtminstone något ideellt arbete i sin verksamhet. Bland de *centrala museer* som hade ideellt arbete i sin verksamhet var medianvärdet 5 444 timmar. Bland *regionala museer* med ideellt arbete låg medianvärdet på 1 760 timmar. För *kommunala museer*, *övriga statliga museer* och *övriga museer som omfattas av museilagen* var detta värde avsevärt lägre, cirka 200 till 700 timmar. Det bör noteras att en del av dessa kategorier innehåller ganska få museer, och att medianvärdet därför kan väntas variera en del från år till år.

I kategorin *andra museer* var medianvärdet för museer med ideellt arbete 1 900 timmar, vilket är högre än medianen för alla museer i den kategorin, men i samma storleksordning. Bland *små museer* låg medianvärdet här på 1 000 timmar, alltså bara något över nivån för alla museer i den kategorin. Detta beror på att det var få museer i den kategorin som inte använde ideellt arbete. För samtliga museer med ideellt arbete var medianvärdet 1 200 timmar.

Tabell 1. Median för mängden ideellt arbete per museikategori 2024, antal timmar

Museikategori	Alla museer	Enbart museer med ideellt arbete	Antal museer
1. Centrala museer	0	5 444	33
2. Övriga statliga museer	0	225	14
3. Regionala museer	0	1 760	44
4. Kommunala museer	0	400	103
5. Övriga museer som omfattas av museilagen	0	700	21
6. Andra museer	1 422	1 900	263
7. Små museer	880	1 000	427
Totalt	513	1 200	905

Kommentar: Enbart observerade värden för 2024. Antalet observationer som beräkningen av medianen bygger på är alltså mindre än antalet museer. En del värden för *centrala museer* gäller centralorganisationer som rapporterar samlat för flera stora museer – oftast statliga museimyndigheter. Statens maritima och transporthistoriska museer uppger sig ha en betydande verksamhet med ideellt arbete, men har inte tagit fram någon fullständig beräkning av dess omfattning. Medianvärdet för *centrala museer* som har ideellt arbete kan alltså vara högre.

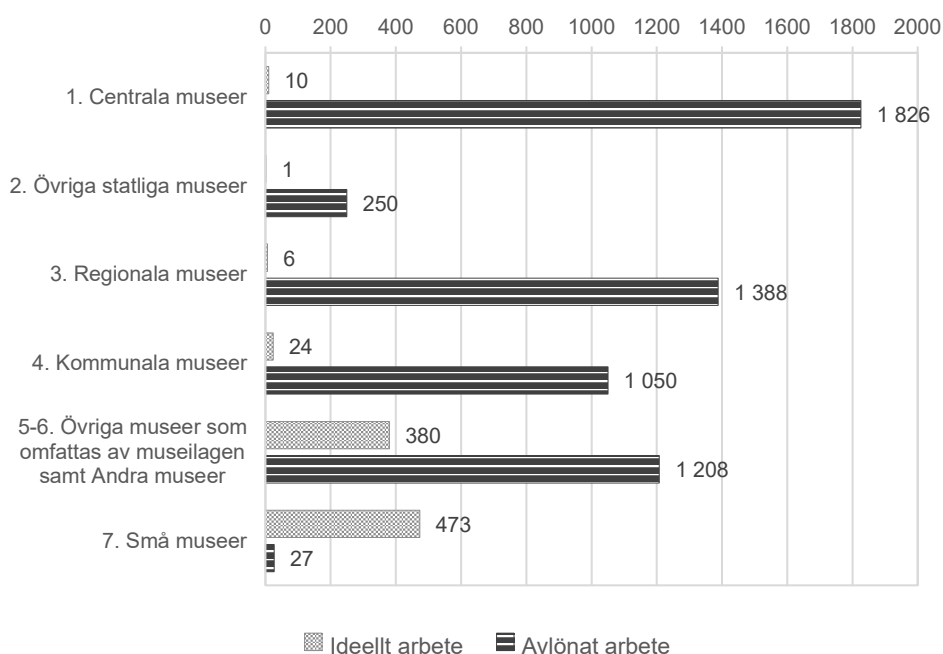
Den totala mängden ideellt arbete

Under 2024 uppgick den totala mängden ideellt arbete på museerna till 894 årsarbetskrafter (en årsarbetskraft motsvarar 1 670 arbetstimmar). Samma år uppgick den totala mängden avlönat arbete på museerna till 5 736 årsarbetskrafter. Det ideella arbetet utgjorde alltså 13 procent av allt arbete på svenska museer.

Det ideella arbetet var koncentrerat till vissa museikategorier. I figur 2 redovisas mängden ideellt och avlönat arbete per museikategori. I de fyra första kategorierna, som mestadels består av museer som är offentlig verksamhet, var den totala mängden

ideellt arbete 41 årsarbetskrafter. Där dominerade i stället det avlönade arbetet, som ofta utgjorde mer än tusen årsarbetskrafter i varje museikategori. *Övriga museer som omfattas av museilagen* samt *andra museer* (se kommentar till figuren om varför de är sammanslagna) har en betydande mängd av både ideellt och avlönat arbete, 380 respektive 1 208 årsarbetskrafter (ideellt arbete utgjorde alltså 24 procent av det totala antalet årsarbetskrafter). I denna sammanslagning hör nästan allt ideellt arbete till *andra museer*, men fördelningen av det avlönade arbetet mellan kategori 5 och 6 är oklar. *Små museer*, som till största delen drivs av ideella föreningar, har nästan uteslutande ideellt arbete: 473 ideella och 27 avlönade årsarbetskrafter.

Figur 2. Total mängd avlönat och ideellt arbete per museikategori 2024, antal årsarbetskrafter

Kommentar: Uppgifterna om avlönat arbete kommer från tabell 20 i den senaste officiella statistiken om museer (Myndigheten för kulturanalys 2025). Urvalet i den officiella statistiken är inte exakt detsamma som i denna undersökning (eftersom bortfallskompletteringen görs på olika sätt) men tillräckligt likt för att jämförelsen mellan mängden ideellt och avlönat arbete ska vara meningsfull. Vi har lagt till sammanlagt 3 årsarbetskrafter för att även i de uppgifterna inkludera museer som hade tillfälligt stängt. Vi har slagit ihop kategorierna *övriga museer som omfattas av museilagen* och *andra museer* för att det ska gå att jämföra med de kategorier som används i ovannämnda tabell 20.

Ett annat sätt att belysa det ideella arbetet är att visa dess fördelning mellan museer med olika inriktning på samlingarna. Denna visas i tabell 2, där det framkommer att väldigt mycket av det ideella arbetet förekom på arbetslivsmuseer och museer med inriktning mot lokalhistoria och hembygd (totalt 63 procent av den totala mängden). Som synes i tabellen finns det väldigt många museer med dessa inriktningar. De är ofta små och drivs som ideella föreningar. Även inriktningarna historia och arkeologi, övrigt samt specialinriktade museer hör till de större kategorierna.

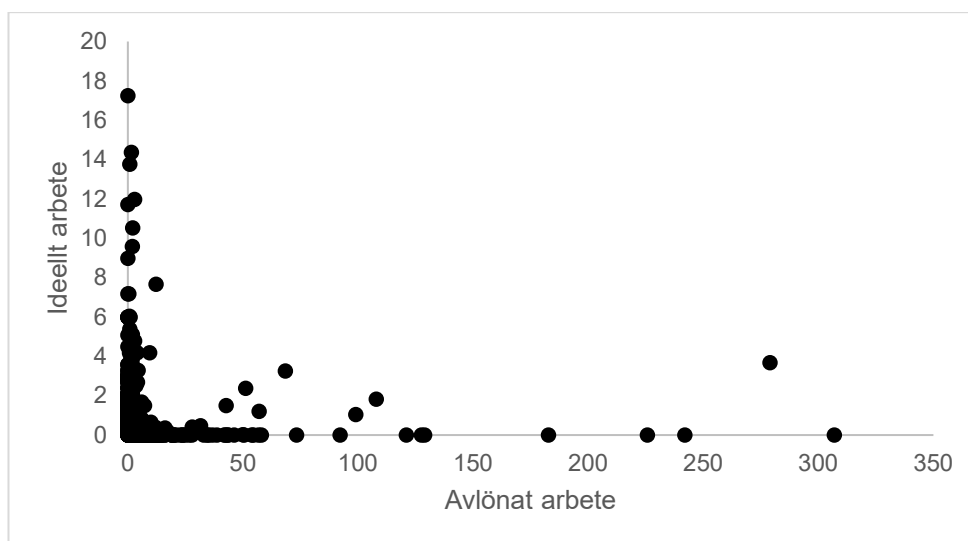
Tabell 2. Mängden ideellt arbete fördelat på samlingarnas huvudinriktning, antal årsarbetskrafter

Samlingarnas huvudområde	Mängd ideellt arbete	Andel av total (%)	Antal museer
Arbetslivsmuseum	361	40	259
Lokalhistoria och hembygd	202	23	176
Historia och arkeologi	102	11	154
Övrigt	67	7	73
Specialinriktat museum	46	5	65
Friluftsmuseum	35	4	23
Uppgift saknas	22	3	23
Vetenskap och teknik	20	2	18
Konst	18	2	64
Allmänt museum	14	2	32
Ekomuseum	3	0	5
Naturhistoria och naturvetenskap	2	0	9
Etnografi och antropologi	1	0	4
Totalt	894	100	905

Variation mellan verksamheterna

Som redovisats ovan är det ideella arbetet koncentrerat till vissa museikategorier, *andra museer* och *små museer*, och i andra kategorier förekommer nästan bara avlönat arbete. Samma mönster finns också för de enskilda verksamheterna. I figur 3 visas mängden avlönat respektive ideellt arbete för varje verksamhet under 2024 (här ingår enbart verksamheter som redovisade båda uppgifterna detta år). Som synes hade de flesta verksamheterna antingen inget ideellt arbete (ligger längs x-axeln) eller inget avlönat arbete (ligger längs y-axeln). Det bör noteras att skalorna på axlarna är mycket olika.

Figur 3. Avlönat arbete och ideellt arbete per museum 2024, antal årsarbetskrafter

Kommentar: En del höga värden för avlönat arbete gäller centralorganisationer som rapporterar för flera stora museer – oftast statliga museimyndigheter.

Ungefär två tredjedelar av alla museer hade antingen enbart ideellt eller enbart avlönat arbete. Av dessa hade 24 procentenheter bara avlönat arbete, och 43 procentenheter enbart ideellt arbete. Den resterande tredjedelen hade någon kombination av ideellt arbete och avlönat arbete, med stor variation i hur stor andel av varje.

Metod och osäkerheter

Statistiken bygger på uppgifter som samlats in i Kulturanalys årliga museiundersökning. För mer information om undersökningen, se bilagan till *Museer 2024* (Myndigheten för kulturanalys 2025). Uppgifterna kommer som tidigare nämnts från museerna själva. De är ofta ungefärliga. Den validering av sådana uppgifter som Kulturanalys känner till kommer fram till att ideella verksamheter inte generellt lämnar överdrivet höga siffror i sådan rapportering (SOU 1993:82, s. 114).

Svarsbortfallet i undersökningen är som störst i kategorin *små museer*, som också har relativt mycket ideellt arbete. Därför har bortfallet kompletterats i figur 2 och tabell 2 med hjälp av svar som verksamheterna lämnat in tidigare år (pandemiåren har bara använts i sista hand). Därtill har verksamheter som aldrig har besvarat frågan om ideellt arbete kompletterats med samma värde som medelvärde i sin museikategori. Totalt har 30 procent av totalsumman av allt ideellt arbete kompletterats med hjälp av svar från tidigare år, och 10 procent med hjälp av museikategoriens medelvärde.

Ytterligare en osäkerhet är att antalet museer i undersökningen inte är komplett, framför allt vad gäller *små museer*, där ideellt arbete är mycket vanligt. I dagsläget vet vi inte hur många sådana museer som saknas, men det rör sig förmodligen om fler än hundra.

Vår samlade bedömning är att även den statistik som redovisas här förmodligen utgör en viss underskattning av den faktiska mängden ideellt arbete som läggs ned på landets museer, men i betydligt mindre grad än de uppgifter som anges i *Museer 2024*.

Definitioner

Definitionen av ett museum här är densamma som i Kulturanalys officiella statistik: att verksamheten är öppen för allmänheten att besöka, att den har regelbundna öppettider, att den har samlingar, samt att den presenterar dessa samlingar på ett pedagogiskt sätt.

I den officiella statistiken utesluts sedan museer som haft tillfälligt stängt under hela året, museer som inte kan särredovisa sin verksamhet, botaniska trädgårdar, samt museer med mindre än en avlönad årsarbetskraft (dessa redovisas för sig i samma rapport, men utanför den officiella statistiken). I detta faktablad ingår de tillfälligt stängda museerna och de som inte kan särredovisa sin verksamhet i sin respektive

kategori, samt museerna med mindre än en avlönad årsarbetskraft, under namnet *små museer*. Nedan följer en förklaring av de olika kategorierna. Ibland använder vi även beskrivningen *museer som omfattas av museilagen* för att referera till kategori 1–5.

Museikategorier

1. Centrala museer

Museer under museimyndigheterna samt museer som drivs av stiftelser som är utpekade av riksdagen som centrala riksintressen.

2. Övriga statliga museer

Museer med statlig huvudman som inte hör till de centrala museerna. Hit hör till exempel museer som drivs av universitet, och de kungliga slotten.

3. Regionala museer

Museer med region som huvudman, eller som historiskt har varit berättigade till statsbidrag enligt förordningen (1977:547) om statsbidrag till regionala museer (tidigare läns museer).

4. Kommunala museer

Museer med enbart kommun eller ett kommunalförbund bestående av enbart primärkommuner som huvudman.

5. Övriga museer som omfattas av museilagen

Museer som ej ingår i ovanstående kategorier, men där stat, kommun eller region har utsett mer än hälften av ledamöterna i styrelsen eller motsvarande ledningsorgan (jämför 1 §, punkt 4 i Museilag 2017:563).

6. Andra museer

Museer som inte omfattas av museilagen – ingen offentlig instans har huvudmannaskap eller utser mer än hälften av styrelsen eller motsvarande ledningsorgan – och som inte är centrala museer eller regionmuseer. De kan dock ha offentliga bidrag eller anslag.

7. Små museer

Museer som, oavsett huvudman, har mindre än en avlönad årsarbetskraft.

Referenser

Harding, Tobias. 2012. *Ideellt arbete i kultursektorn*. Stockholm: Myndigheten för kulturanalys.

Lundberg, Erik, Henrekson, Ebba och von Essen, Johan. 2025. *Många bidrar – få orkar bära: Ideellt arbete i Sverige 1992–2024*. Marie Cederschiöld Högskola Arbetsrapportserie nr 123. Stockholm: Marie Cederschiöld Högskola.

Myndigheten för Kulturanalys. 2025. *Museer 2024*. Kulturfakta 2025:3. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.

SOU 1993:82. *Frivilligt socialt arbete – kartläggning och kunskapsöversikt*.

von Essen, Johan och Svedberg, Lars (red.). 2020. *Medborgerligt engagemang i Sverige 1992–2019*. Ersta Sköndal Bräcke Högskola arbetsrapportserie nr 98. Stockholm: Ersta Sköndal Bräcke Högskola.